

אַבאַנאַמענטס-פרייז:

פאַר 40 גראַש	פאַר 120
פאַר 1	פאַר 2

אַבאַנסן-פרייז:

פאַר אַ וואָרט טעקסט 10 גראַשן

פאַרן אינהאַלט פון די אַבאַנסן און אַפּענע ברייף און די רעדאַקציע נישט פּערזאָנלעך.

די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-באַרעקאָסטן און און נישט אויסגעשויבט און פּאַרדוּנסט.

אַדרעס פאַר ברייף און געלט-זענדונגען:

Red. „BIALER WOCHENBLAT“
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

פּיאָלע-פּאָדלע וואָכענבלאַט

נאַציאָנאַל געוועלשאַפּטע וואָכענבלאַט פאַר ביאָלע-פּאָדלע און אומגענט.

Biała-Podlaska, dnia 30 kwietnia 1937 r.

ביאָלע-פּאָדלע, פרייטאָג פ' אָמור תרצ"ז, 30 אַפּריל.

KINO MIEJSKIE

דעם טייל דעם טייל

פון איבערגעגעבענהיים און טרעבנות גרייסקיים א. ג.
„דער ווייטער פאַר אַד“

פון מאָרגען ביז דינסטיק „הערצער פון שטאַל“

אַ טייל: אַ בונט פון יונגע הערצער: אַ טייל: וואָס האָט גערייט דאָס מענטשליכע געוויסן. אַ טייל: וואָס איז שטאַרק און דער קאַציע און און און דער אויספירונג פון באַריסטן טייל. איך בין אַן אַנטלאָפּענער“ אַ טייל: וואָס צום ערשטן מאל געזאָגט דעם אַכט אין די אויגן אַריין. אַ טייל: אַ היס-טאָרע פון אַ גרוי היז פאַר קליינע מענטשען. אַ טייל: וואָס אַלע פון אים זעען.

„הערצער פון שטאַל“ וואַרמען אַ טעגלעך ליכט אויף די דערציאָונגס מעטאָדען אין די א. ג. אויסגעטונגען הייזער פון מיטוואָך דעם 5-טען מאי ה. י. אַ וויצע סאַטיראַ-קאַמעדיע מיט קאַראַקטאַר-אַקטאָרע און וויליאַם טאַוועל אין דער הויפט ראלע. א. ג.

„מייז האַר מאַז“

אין „מייז האַר מאַז“ איז דאָן אַ נייער הומאָר, אַ נייער ווייז, אַ נייער זיכט קאַמעדיע און אַנדער אַלעמען אַ פינע קאַטירע.

Oświadczenie

Moi konkurenci rozpowszechniają po mieście fałszywe pogłoski, jakoby zamierzała zlikwidować mój sklep i wyjechać do Warszawy. Wobec tego oświadczam, że nigdy takiego zamiaru nie miałam i nie mam. Sklep swój nadal prowadzę.
R. Warmowa.

אַכטונג! נאָר 1 מאָל!
זונטאָג, 2 מאי 8 אָונט איז דער גרויסער שול וועט דאוונען מעריב, ציילן ספירה, ווי איר אַ חוניש רעליגיעזער קאַנצערט פון 20 נומערן.
פ. פישבייז האָונער אַבערקאַטאָר און מ. ענגלשטיין פּעשמילער אַבערקאַטאָר ווען די חוניש ענגלשטיין, פּיטבין זאָגן זיך אַרויס די גרעסטע טעגליכע באַגייסטערונג, ווי באַזאָגן לירישע קלאַסיפּילע טעגליכע קאַלאָראַטור און האַרציקע תּפילות, וועלכע צייכענען זיך אויס מיט עפעקט און ירושן הן. פילעטן צו באַקומען אין פּרוכטן געשעפט פון יצחק קאַנאָן.

מושב-זקנים קאָמיטעט אין ביאָלע

זונטאָג דעם 2-טן מאי 7.30 אָונט אין לאַקאַל פון דער קהלה קומט פאַר אַ פרויען-פאַרזאַמלונג פאַמערוסונג: קיין איינלאָדונגען ווערן נישט געשיקט. קיין שום באַשטייערונגען און אַ פּאַצאַלן וועלן נישט גענומען ווערן. אַלע דאַרפן קומען פּינקטליך! דער קאָמיטעט.

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין ביאָלע-פּאָדלע

מעלדונג
צוליב אַ נישט פון יונג אָנהענגיקע סיבה ווערט די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון דער אָרגאַניזאַציע אָפּגעלייגט אויף אַ וואָך אַלע חברים, וועלכע האָבן נאָך נישט באַגייט זייערע מיטגלידס-קאַרטן אויף יאָר 1937 קענען עס ביז דאָנערשטאָג דעם 6 מאי דערלעדיקן. אויך די אַלע, וועלכע דאַרפן צו זייערע מיטגלידס-קאַרטן צוצאָלן, דאַרפן אין אייגענעם אינטערעס מדינת ישראל רעכט אַנטויל אָננעמען אין דער אַרײַנגאַנג ווערען חובות דערלעדיקן. צו די קלאַרעשטיקע חברים וועט אַרויסגעשיקט הערן באַזונדערע איינלאָדונגען.

ג. דער חתונה פון אַנזער קוינע קיילע ווינאָדאָר נישט ה' פּערל פּינשטאָק ווינטשן מול-טוב און אַ גליקליך צוזאַמענלעבן פּאַמיליעס: זילבערזאָן, בלומע און אַברהם (תל-אביב), וועגעל

צו דער חתונה פון אַנזער קוינע קיילע ווינאָדאָר נישט ה' פּערל פּינשטאָק ווינטשן מול-טוב און אַ גליקליך צוזאַמענלעבן פּאַמיליע גולדשטיין.

אפענסיווע, דעפענסיווע ליקווידאציע

די ציוניסטישע נהגה אויף דער גאָר דער וועלט שטייט איצט נישט אין דע-פענסיווע, נאָר אין אָפענסיווע. נישט נאָר וואָס די פּרעזידענט פּאָליטיק ווערן דערהאַלטן, נאָר נייע ווערן גע-שאַפן, נישט נאָר וואָס פּאָליטיק איז נישט צוריק פון די פּרעזידענט שטייבן, נאָר נייע ווילדונגען אויף קרן-קימט-פּאַרן ענטשטיין.

צום 1919! צום 1919!
איז איצט דער לאָזונג פון אַלע ציו-ניסטישע און קרן-קימט-לישאל-עסקנים. אין די טעג פון שווערע אַיבער-לע-בונגען, ווען דאָס יודענטום איז אַרומ-גערינגלט מיט אַזוי פיל שוואַים, אין די טעג ווען מיר געפינען זיך אין קאַפּ פון ווידעראַפּאָרטי אין אַרץ-ישראל און אַלס יודיש היסטאָריעלע נעמט אונטער דער קרן-קימט אַ גרויסצוגיקע אַקציע אויסצולייזן דעם גליל-העליון און די סביבה פון חילה.

יעדע געשעעניש אין אַרץ-ישראל, יעדע שטרעבונג אין אונזער מירלעכער אויפבו אַרבעט מיר אָנצוקויפּען ווערן מיט אַ גרויסצוגיקער טאַט לטובת דעם ישוב, אַזוי ווי עס געווען מיט 50 יאָר צוריק, ווען די יודן האָבן אָנגעהויבן די אויסלייזונג פון „משמר-הירדן“ און אַ טייל פון צפון געביט און אַזוי איז עס געווען אין 1921, ווען מיר האָבן אַלס ענטפער אויף די געשעענישן אוי-געלייט דעם עמק יזראַל, אַזוי איז עס אויך געווען אין 1929 ווען מיר האָבן אויסגעלייזט דעם עמק תּפר און עס ווערן און אַזוי וועט עס ווערן איצט. מיר וועלן ציען ווייטער די גאָרענע קייט פון אויסלייזן באַדן און גרינדן יודישע קאָלעניעס ביון עס מ ק חילה און גליל העליון.

צום 1919! צום 1919!
שרייט די ציוניסטישע מחנה אומעטום, אָבער נישט אין ביאַלע, אומעטום איז זי אין צושטאַנד פון אויפשוונגן און ביי אונז — אין צושטאַנד פון ליקווידאציע.

פּאָרטייען האָבן געמינט און מיניען נאָך אַזעל אַזעל, און פּאָרטייען איינעם פון אַלע ציוניסטישע אַרבעטן און — אויפן מובח פון שקל (לייען פון דער טייטש צום קאַנגרעס) האָבן זיי מיט אַ ליכט געוויסן קעריב געווען די נאַציאָנאַל-פּאַנדי-אַרבעט אין ביאַלע. קעריב געווען און קיינעם נישט דערציילט אמיל, אָז מאַנאַטן לאַנג איז קיין הויך נישט פּאַרעקומען.

צו קען ביי אַזעל באַצייגן זיין אַ רעד וועגן דעם, דאָס מיר זאָלן זיך אויך שטעלן אין אַפּענסיווע און אַדורכ-מירן די אַקציע פאַרן גליל?
צו דערפון מיר נישט צוריק אָנהויבן איינפלאַנצן און דאָס דוקא ביי די ציו-נים פאַרשטענדענע פאַרן נאַציאָנאַל פּאַרן?

איינפלאַנצן פאַרשטענדענע און צוריק צובריינגען צו אַ ענטפער, אַ סאָל אומגענוגן זיין, אָז אַ געווען מורשה נאָמאַנאַל פּלויז, ווייל גערעכטע האָט דער מירדן און דער היינטקער עסק-רעטאַר פון ק. פ. ל. זאָלן אויפצובונגען מוזן זיין אַרפּאַנייבן פאַר „אָונט-קורס“ ווי רופן עס אָן „תרבות“ הגם אין זייערע לאַדונגען איז נישט אַ קיין וואָרט העברעאיש און נישט דעפּאַנאַט דעם נאָמען „תרבות“ (און צושטענע פון דער חכמה פון אַ אימפרעווע וועלכע איז געווען אויסדריקלעך איי-געאַרנט דורך דער ציוניסטישער אַר-באַניאָציע פאַרן — ק. פ. ל. ישראל).

צו קען ביי אַזעל שטימפּערישע באַצייגן צו דעם פּאַרן, זיין אַ רעד וועגן אַ סטאַבילער נאַציאָנאַל-פּאַנדי אַרבעט אין ביאַלע?
צום 1919! צום 1919!
שרייט די ציוניסטישע מחנה אומעטום, אָבער נישט אין ביאַלע, אומעטום איז זי אין צושטאַנד פון אויפשוונגן און ביי אונז — אין צושטאַנד פון ליקווידאציע.

עס דערנענטערט זיך דער 20-סטער ציוניסטישער קאַנגרעס. די שקל-אַקציע איז אין פּלין ברוי. אַלע עמפּעס פון די שוין לאַנג טויטע פּאָרטייען זענען חתום המתיים אויפגעשטאַנען. 16 (לייען אַן שרייב וועבן) היסטאָריע דאַרף די שקל-קאָמיטע האָבן, דערפון פּלויז דער בלאַק פאַרן אַרעסטירן אַרץ-ישראל אַכט פאַרשטייער און אַלע אַכט קומען אין מאַנען, פּאַדעז? וייער

אונזער מאַרש פאַרויס

צוגלייך ווי אַלע לענדער פון דער יידישער צעשפּרייטקייט האָט זיך אין אַלע שטעט און שטעטלעך אין פּוילן אָנגעהויבן די גרויסע שקל-אַקציע צום 20-טן ציוניסטישן קאַנגרעס. לויט די יודעה, וועלכע ווערן דערהאַלטן פון אַלע פּונקטן אין לאַנד שענקט די ציו-ניסטישע מחנה אַ באַזונדער אויפּגע-זאַמקט די היינעריקע שקל-אַקציע און אומעטום ווערן מאַביליזירט אַלע כוחות פאַר איר דערפאַל.

דאָס ווייט ווי ערנסט טווערס באַ-טראַכט דורך אַלע טיילן פון דער ציו-ניסטישער אַרנאָנאָציע די היסטאָרישע טראַדיציע פון דער שקל-אַקציע, וועלכע פאַר אַ מאַביליזאַציע-כאַראַקטער. נאָך חרשים פון שווערע און פּלויטיק אונ-דערפון אַרץ-ישראל שטייען פּאָר אין דערווירטונג פון זער וויכטיקע פּאָלי-טישע ענטישוידינגען, וועלכע דאַרפן קומען נאָכן פאַריכט פון דער קעני-לעכער קאָמיטע.

די אַלעוועלטלעכע ציוניסטישע באַ-וועגונג וועט אויף דעם קאַנגרעס דאַרפן שטעלונג געמען צו די עמפּעלונגען פון דער קענעלעכער קאָמיטע און באַשלוסן פאַסן אין פּראָג, וואָס האָבן אַ באַזיי-טונג פאַרן ווייטערדיקן גורל פון אונ-זער אויפבו-וועק אין אַרץ-ישראל.

אין דעריבער ק'אַר, אָז כּרזי צו קע-טען דערפילן בשיימות זיין היסטאָרישע שליחות, מוז זיך דער קאַנגרעס שטייען אויף אַ גרויסן מאָראַלישן כּח פון מיל-יאָנען שקלים, וועלכע וועלן ביי דער מאַססאָפּטער באַטייליקונג אין די וואָלן ברענגען צום אויסדרוק זייער אומער-שטימלעכע ווילן און גרייטיקייט צום קאָמף פאַר דער פאַרווירטלעכונג פון ציוניסטישן אידעאַל, פאַר אַזעל וועלכע די נאַנטע אויפּגעבן איז דעריבער — אַ דערפאַלליכע אַדורכפירונג פון זער שקל-אַקציע. איר רעוועלוציאָנען קען האָבן באַדייטונג פאַר די פּאָליטישע אויסוויקלונגען פּלויז חוץ און קען רעכט אין דער — שקל-קאָמיטע. קיין איינער פון די זעלע איז נישט געקומען פאַרן ק. פ. ל. לישראל אַרבעטן, וויסנדיק הענט, ווען ער פון קרן קימט לישראל-אַרבעט נישט האָבן און אריב נישט קיין שני-מען, קיין מערהייט, קיין מאַכט און דער נאַציאָנאַל-אַקציע, נאָך וואָס אים די גאַנצע אַרבעט?

ווען אַלע שטורמען, צום 1919! זאָל דערלויבט זיין צו זאָגן די ביאַלער ציונים און ספעציעל די, וואָס זייער וועמען אַך באַדאַרף, דער, ביי וועמען אַך קען פּעס פאַרדינען, דער, וועמען אַך קען אַר-זער טרעפט מיר נישט און געוועלכע, און די וואָס זענען אַ זרחה לעבלה — די שלימועלן — טרעפן זיך שטענדיק. די שטימען מינע, וואָס קאַנען קיין עוולות נישט צוקוקן, דערלאַנגען מיר אַפּט אַ פאַר-זע מוסר, ווי זאָגן, און אַך טאָר נישט אַפּטערטן פון פּראָג, אָז אַך טויט נישט צום געשעפט, אָז „ביי אַ קראַם דאַרף מען ווערן לאָס“.

אַ קרעכער מוז האָבן אַ ווייב — אַ קרעכערקע אַ קרעכער דאַרף האָבן גערלד און בטהון, און נאָך פּעלן מיר ביידע זאָכן איז טאַקע אַך און זיין מאַכט זיך אַ משה געוועלכע אין אַ טאָג פון צויליק, דאַרף צוצאָלן צום שטייער פון פאַרזאָגענע יאָר און געבן אַקאַנטן אריין נייט, איר, לויף אַך קרע-כע פל אין שטייער-אַמט מקיים זיין מיין פירנער-לעבן חוב און, אב געשעקט עס מיט מצוה אויך, מיט שטראַף, צושלאָגן און פאַרזענער, שליס אַך צו די קראַם און לויף ווי כּדאַרף.

אין שטייער-זעמט און, להבדיל, ווי ערב יום-פפור אין מקוה, משטייער קאָ אַרבעט, די היץ — אַ גינה, עוהדים צופנים און משוויצט, אויך דאָס אוועקגעבן נעלע קומט דעם יודו נישט אָן אַזוי לייכט. ממוז וואָרען און

זענען רירודיק געוואָרן ביי זעלעס פאַרשפּרייטקייט (נישט פאַרקויפּען) אָט וואָס ווילט איר נישט ליקווידירן דעם אַרץ-ישראל — געדאַנק אין ביאַלע און אַייביק, ווילט איר נישט, און וועגן אַרץ-ישראל זאָל מען רעדן פון איינע קאַנגרעס-וואָלן צו צווייטע — גייט אַז דער נאַציאָנאַל-פּאַנדי-פּרעסע און די היינער אין וועלכע זי שטייט און וואָרט טען זאָל איר אויסליידיק, ווילן אין קענפּאַל ליקווידירט איר זיך אַליין.

זענען רירודיק געוואָרן ביי זעלעס פאַרשפּרייטקייט (נישט פאַרקויפּען) אָט וואָס ווילט איר נישט ליקווידירן דעם אַרץ-ישראל — געדאַנק אין ביאַלע און אַייביק, ווילט איר נישט, און וועגן אַרץ-ישראל זאָל מען רעדן פון איינע קאַנגרעס-וואָלן צו צווייטע — גייט אַז דער נאַציאָנאַל-פּאַנדי-פּרעסע און די היינער אין וועלכע זי שטייט און וואָרט טען זאָל איר אויסליידיק, ווילן אין קענפּאַל ליקווידירט איר זיך אַליין.

זענען רירודיק געוואָרן ביי זעלעס פאַרשפּרייטקייט (נישט פאַרקויפּען) אָט וואָס ווילט איר נישט ליקווידירן דעם אַרץ-ישראל — געדאַנק אין ביאַלע און אַייביק, ווילט איר נישט, און וועגן אַרץ-ישראל זאָל מען רעדן פון איינע קאַנגרעס-וואָלן צו צווייטע — גייט אַז דער נאַציאָנאַל-פּאַנדי-פּרעסע און די היינער אין וועלכע זי שטייט און וואָרט טען זאָל איר אויסליידיק, ווילן אין קענפּאַל ליקווידירט איר זיך אַליין.

קשיה אויף אַ מעשה? טאַמער, חלילה, אַ פּאַלשע האַלבע וואַצעט, קען מען ח"ו האָבן אַ פעקל, און פעקלעך צעלט נישט אַזוי אויך. קענען אויך טרעפן אַ טעות ביים קאַסירער, וואָס זאָגט זיך אויף מיטאַג, פּאַרט — נאָר אַ בשר-ווד... האַלע דאָס אָבער געווען מיט חסד, אַך שוין איר טוילט דאָס געלט פעסט און וואָרט, מאַז מיר אויסרויפן אין מיט גאַטס הילף האָבן איר זיך דערוואַרטן: מאַכט זיך דערפאַר אַט און ביי מיר צוגענומען דאָס געלט. אָנפּעפּטער טעלעכע שעה, אַצי נישט בתום, איז מיר געוואָרן דאַפּלט גרינגער: אין טאָש און אויפן האַראָן קומט צוליפּין הענודם פּענודים נאָך מיר אַ שליה, — „וואָס איז“ — „גענושן וואָרען“, מייסט אַפּ די טרין ביי מיר אין קויפּ — אויסגענוגעטער נאָקן צאָסלע פּרויז, לויף אַך שטעל אַ היים, אָנאָק די קוים, אַך זאָג פון זיך די טשמה אַרויס, דער קאַפּ וויל לויפן ווייטער, שטיי! — שטייט אַ פּאַ-זיציאָנט און וויל מיט מאַכן אַ פּראָטיאַקאַל פאַרן איבערטרעטן אויפן „שאווינק“, קויט מיט מתננים ביין אַרץ-אַפּגעקומען מיט אַ מאַנדאַטל פאַר אַ וואַצעט נישט טוים — נישט לעפּדיק לויף אַך צו און נעם באַטראַכטן מינע „קליינעטן“.

טוואָרט דער קאַנאָנאַלער פון עלעקטריק אַ טאג נאָכן טערמין און אַך האָבן אים שוין צו גאַסע,

אַז אַפּענע מיר

מינע שכנים וואָס האָבן נישט קיין אַפּענע הע-שעפטן, זענען מיר מנאָה. זיי זאָגן, אָז אַן אַן אַפּע-נע מיר איז אַזוי געבט אַנדערש, אַ קראַם אַפּע-שוין אַ האַלבע פרנסה. נעמט לעמל, אַ שמיים-גע-וועלבל, דאַרף מען אַ ביסל מעל, אַ ביסל צוקער — שטייט זאָק; נעמט מען זעמל אַ ברויטל אַ שטיקל פּווער, אַ פּיצל קען — מדראָף נישט און מוזו נישט יאָרענע אַ ראָשן אין שטובן. יא, מינע, נישט שיינע אָבער, יעדו ווילן איז שפּאַד פּעלט נישט און זי קענענע איר נישט ליידיק, יעדו איז דער מחיבה אַז מען יעדו יאָג אַ בילאַנס!

בלבל און נעגער צו פאַקומען שחורה אַרץ קרע-דיט, ווי מוזען געלט מוזט מענטשן דרייען זיך אַרעין און ארויס, מוז-הסתם ניבן זי פרנסה. הויה אַרבעט ווי אַרץ מיר נישט מסתם צו קיין קראַם קען איר נישט זיין גענוגען: צו דער קראַם אַזווייז אַן אַנדערער און, אָז סמאכט זיך אַ פּרייע מינע — כּאַך איר זיך גרויס פון קראַם און כאַפּ אַ מעסילע וועגן קהלשע ענינים צו ווייניג (ווי אַך מיינן) אַך פון מער מסוגל.

האַב איר אַזער אַ אַרבעט העלחה און די ענינים.

